

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ
ΟΛΥΜΠΙΑΔΕΣ

Κωδικός: OLY2018-B14

Επιμέλεια: Δημήτρης Χριστοφίδης

Πρόβλημα

Έστω θετικός ακέραιος n . Ναδειχθεί ότι το ελάχιστο κοινό πολλαπλάσιο των $1, 2, \dots, n$ και το ελάχιστο κοινό πολλαπλάσιο των $\binom{n}{1}, \binom{n}{2}, \dots, \binom{n}{n}$ ισούνται, αν και μόνο αν ο $n+1$ είναι πρώτος.

Πηγή: Ρουμανία 1990

Προτεινόμενη Λύση

Ας γράψουμε A για το ελάχιστο κοινό πολλαπλάσιο των $1, 2, \dots, n$ και B για το ελάχιστο κοινό πολλαπλάσιο των $\binom{n}{1}, \binom{n}{2}, \dots, \binom{n}{n}$.

Έστω αρχικά ότι ο $n+1$ δεν είναι πρώτος, και έστω πρώτος p ο οποίος διαιρεί τον $n+1$. Υπάρχει φυσικός k , ώστε $p^k \leq n < p^{k+1}$. Άρα ο A διαιρείται από τον p^k . Θα δείξουμε όμως ότι ο B δεν διαιρείται από τον p^k .

Από τον τύπο του Legendre (δείτε την λύση στο [OLY2018-A07](#)) η μεγαλύτερη δύναμη του p η οποία διαιρεί τον διωνυμικό συντελεστή $\binom{n}{m} = \frac{n!}{m!(n-m)!}$ ισούται με

$$\sum_{t=1}^k \left[\left\lfloor \frac{n}{p^t} \right\rfloor - \left(\left\lfloor \frac{m}{p^t} \right\rfloor + \left\lfloor \frac{n-m}{p^t} \right\rfloor \right) \right] \quad (1)$$

Γράφοντας $r_1 = r_1(t)$ και $r_2 = r_2(t)$ για τα υπόλοιπα των διαιρέσεων των m και $n-m$ αντίστοιχα με το p^t , τότε το

$$\left\lfloor \frac{n}{p^t} \right\rfloor - \left(\left\lfloor \frac{m}{p^t} \right\rfloor + \left\lfloor \frac{n-m}{p^t} \right\rfloor \right)$$

ισούται με 1 αν $r_1 + r_2 \geq p^r$ και 0 αν $r_1 + r_2 < p^r$. Επειδή όμως $n \equiv -1 \pmod{p}$, για $t=1$ έχουμε $r_1(1) + r_2(1) \equiv -1 \pmod{p}$ και άρα $r_1(1) + r_2(1) = p-1$ αφού σίγουρα $r_1(1) + r_2(1) \leq (p-1) + (p-1) = 2p-2 < p-1$.

Οπότε στην (1) έχουμε άθροισμα k όρων, με τουλάχιστον ένα όρο ίσο με 0, και όλους τους άλλους όρους μικρότερους ή ίσους του 1. Οπότε το άθροισμα είναι μικρότερο του k και άρα ο p^k δεν διαιρεί τον B .

Έστω τώρα ότι ο $n + 1$ είναι πρώτος. Πρέπει να δείξουμε ότι για κάθε $p \leq n$, έχουμε $\nu_p(A) = \nu_p(B)$. (Με τον συμβολισμό της λύσης του [OLY2018-A07](#).)

Έστω λοιπόν πρώτος p με $p \leq n$ και έστω $p^k \leq n < p^{k+1}$. Οπότε $\nu_p(A) = k$ και αρκεί να δείξουμε ότι $\nu_p(B) = k$. Από την (1) έχουμε $\nu_p(B) \leq k$ οπότε αρκεί να βρούμε m ώστε $\nu_p\left(\binom{n}{m}\right) = k$. Από την (1) θέλουμε

$$\left\lfloor \frac{n}{p^t} \right\rfloor = \left\lfloor \frac{m}{p^t} \right\rfloor + \left\lfloor \frac{n-m}{p^t} \right\rfloor + 1$$

για κάθε $t \in \{1, 2, \dots, k\}$. Αν λοιπόν γράψουμε $r_1(t)$ και $r_2(t)$ για τα υπόλοιπα των διαιρέσεων των m και $n - m$ αντίστοιχα με το p^t , τότε θέλουμε $r_1(t) + r_2(t) \geq p^t$ για κάθε $t \in \{1, 2, \dots, k\}$.

Έχουμε $p \leq n$. Επίσης ο $n + 1$ είναι πρώτος, άρα $p \nmid (n + 1)$. Δηλαδή $n \not\equiv -1 \pmod{p}$. Θέτουμε $m = p^k - 1$. Σίγουρα είναι $r_1(t) = p^t - 1$. Επίσης $r_2(t) \geq 1$ αφού σε διαφορετική περίπτωση θα είχαμε $p^t | (n - m)$ το οποίο μαζί με το $m = p^k - 1$ δίνει $p | (n + 1)$, άτοπο.

Σχόλια

Χρησιμοποιώντας τον τύπο του Legendre μπορεί ναδειχθεί το εξής ισοδύναμο αποτέλεσμα:

Τύπος Legendre (Εναλλακτική μορφή)

Έστω n θετικός ακέραιος, p πρώτος αριθμός, και έστω $S_p(n)$ το άθροισμα των ψηφίων του n όταν αυτός γραφτεί με βάση το p . Τότε

$$\nu_p(n!) = \frac{n - S_p(n)}{p - 1}$$

Π.χ. στην βάση 7 το 1000 γράφεται ως $(2626)_7$ αφού $1000 = 2 \cdot 7^3 + 6 \cdot 49 + 2 \cdot 7 + 6$. Άρα $S_7(1000) = 16$ και $\nu_7(1000!) = \frac{1000-16}{7-1} = 164$. Ακριβώς το ίδιο αποτέλεσμα παίρνουμε ασφαλώς και με τον τύπο του Legendre όπως τον είδαμε στην λύση του [OLY2018-A07](#):

$$\nu_7(1000!) = \left\lfloor \frac{1000}{7} \right\rfloor + \left\lfloor \frac{1000}{7^2} \right\rfloor + \left\lfloor \frac{1000}{7^3} \right\rfloor = 142 + 20 + 2 = 164$$

Χρησιμοποιώντας τον τύπο του Legendre στην πιο πάνω μορφή καθώς και την μέθοδο της λύσης του προβλήματος μπορεί ναδειχθεί το πιο κάτω:

Θεώρημα Kummer

Έστω θετικοί ακέραιοι m, n με $m \leq n$, και έστω πρώτος p . Τότε η μεγαλύτερη δύναμη του p η οποία διαιρεί το $\binom{n}{m}$ ισούται με το πλήθος των φορών που έχουμε κρατούμενο ψηφίο όταν προσθέσουμε τους m και $n - m$ στην βάση p .